

24.2 Schoorsteen: van levensbelang

Vroeger, toen de eerste open vuren binnenshuis van centraal onder een rookgat in het dak naar de muur werden verplaatst, werd er een gat in de muur gemaakt met een kap als rookvanger boven het vuur. Aan de zijkanten kwam er metselwerk om de overspannende steen te schoren. Een schoor is een stut of een steunpaal, zoals de schuine palen die tegen de hoekpalen van een omheining staan, of de schoren om een onstabiele muur te stutten. Maar het werkte pas goed toen er een schouw tot boven het dak op kwam. Dat rookkanaal is dus eigenlijk de **schouw** .

 De schoorsteen herken je nog in oude gebouwen en in marmeren schoorsteenmantels waar klokken en sierstukken een plaatsje kregen. Tegenwoordig wordt het woord **schoorsteen** ook gebruikt voor rookkanaal en het boven het dak uitstekend deel. De context maakt dit duidelijk.

24.2.1.1 Roet en vegen

Zoveel te onvollediger de verbranding, zoveel te meer aanslag je in de schouw (en de kachel) krijgt.

 Goed **roet** is poedervormig en bestaat uit onverbrande koolstofdeeltjes. Als er creosoot bij is vormt dat klonters. **Creosoot** is teerachtig condens van verbrandingsgassen tegen de koelere wanden. Het bestaat uit hout- of kooldeeltjes, koolwaterstoffen en gassen. Bij ca 640°C vliegt de creosootlaag spontaan in brand. Zo krijg je een schoorsteenbrand. Roet en creosoot kunnen de afvoer van verbrandingsgassen belemmeren, zelfs blokkeren. Niet hars, maar de teervormende PAK's in de dampen van naaldhout laten een laagje in de schouw achter. Bij contact met water worden organische zuren hier opgelost en lopen als zure creosoot omlaag. Ze tasten het metaal van de kachel aan en drogen op tot een brandbaar goedge.

Zeer belangrijk bij het gebruik van een (kolen-, hout-, e.a.) kachel is een goede, regelmatig – minstens jaarlijks- geveegde schoorsteen , en voldoende ventilatie. (↳ Zie ook CO-vergiftiging) Handig als toegang tot de schouw om ze gemakkelijk(er) te vegen is een inspectieluikje, of bij buizen i.p.v. een bocht (ook kniestuk of elleboog genoemd) een T-stuk dat onderaan een deksel heeft.

Het jaarlijks **vegen** is in veel landen verplicht bij wet en/of verzekering! Het is vaker nodig als je (harshoudende) den of grenen stookt. Gewoon een stevig touw met een gewicht aan, en een tros staaldraad, of lint, twijgen ... of een speciale veegborstel enkele keren tot beneden laten zakken. Onderaan is er meestal een (roet)luikje om roet uit te scheppen, anders moet je de kachel tijdelijk wegnemen.

Er bestaan ook soepele kunststof staken met borstels die je van onderaf in de schoorsteen aan elkaar kan schroeven en omhoog kan duwen. Daarmee kan je dus vegen zonder op het dak te komen. Aangezien je het minstens jaarlijks nodig hebt is het best een kleine investering waard. Tenzij het door een erkende schoorsteenveger moet gebeuren en je er een attest van nodig hebt.

♩ Volksdansen was oorspronkelijk iets tegen wespen. Toon Verhoeven